u geen verschil. Na uw sterven bestaat er ook voor u *geen tijd* meer. Ge zijt in de *eeuwigheid*, waarin geen oogenblikken meer geteld worden. Eens sluit ook in uw herinnering de komst des Heeren op de wolken onmiddellijk aan uw stervensuur aan.

Dus baat het niet, of ge dien doorluchten dag al verre stelt. Uw sterven kan zeer spoedig zijn. En vlak achter dat sterven ligt voor u de wederkomst des Heeren.

Tusschen uw indalen in den kuil en dat ontwaken op de roepstem van den Zoon des menschen, ligt voor uw tijdsbesef niets.

Steeds dreigt dus dat komen.

Het staat altoos voor de deur.

En of we al, gelijk in de dagen van Noach, gedachteloos van dag in dag glijden en voortleven als ware het alles één spel, zoodat we aten en dronken en ten huwelijk gaven en ten huwelijk genomen werden, eens breekt in dat spelend leven met een gedruisch als van een slag uit de wolken de dag in, waarop Christus uit den hemel nederdaalt, om al wat dan nog leven zal of dan reeds ten grave zal zijn, voor zich te dagen en te oordeelen.

In Noachs dagen geloofde men daar ook niet aan.

De ééne dag kwam gelijk de andere ging. De dagen geleken aldoor op elkander als twee droppelen waters. Men lachte en dronk, men braste en baadde zich in goddeloosheden. En morgen zou het weer zoo zijn.

Tot ze opeens schrikten; opschrikten, zooals ze nog nooit geschrikt waren; en het gerucht van den wassenden, zwellenden vloed van mond tot mond, van dorp tot dorp liep; en ieder vluchtte voor zijn leven, en op zijn dak of in een boom of op een berg te ontkomen zocht; maar zonder dat er ontkomen aan was. Want God sloop ze met zijn wateren na en haalde ze in tot op de hoogste bergen.

En dit nu is het *Maranatha*, dat er *nog eens* zulk een dag komt. Een dag nog ontzettender. Een dag waarop geen regenboog in de wolken volgen zal. De dag waarop het uit zal zijn. Uit voorgoed. Voor heel onze historie. Voor alle volk. Voor heel deze wereld. Uit ook voor u.

En dat de Christus komen zal, niet als eens tot Bethlehems kribbe, in nederheid, om te zoeken wat verloren was en het verlorene te redden, neen, maar als Salomo in zijn heerlijkheid, als een Koning in zijn glorie om te triumfeeren.

Verhoogt, o, poorten, dan uw boog:
Rijst, eeuwge deuren, rijst omhoog,
Opdat ge uw Koning moogt ontvangen.
Wie is die Vorst, zoo groot in macht?
Het is het hoofd van 's hemels legermacht,
Hem eeren wij met lofgezangen.

— —

Maar in den afglans van dat *Maranatha* moet dan ook uw ziel, moet uw persoon, moet uw leven staan.

Hij komt, dus moet om hem als uw middelpunt zich heel uw aanzijn bewegen.

Niet gij het middelpunt, en hij er bij om u te verlossen. Niet een leven in de burgermaatschappij buiten hem om, en voorts een Jezus voor uw ziel er bij. Neen, maar hij en hij alleen het middelpunt, waarom alles zich keert en wendt. De maatstaf, waarmee ge de waarde of onwaarde afmeet van uw bestaan, uw aanzijn, uw doen en uw karakter. Aan hem alles gemeten, gelijk hij eens over alles oordeelen zal.

Alsof hij elken morgen en elken avond uw leven voor het oog uwer ziele afwoog, zoo gij uw leven voor zijn oog afwegend in uw verbrijzeling en in uw gebed.

En nu zijt ge hoofd voor hoofd *talentbewaarders!*

Ge zijt door uw Heere aangesteld, niet om als droomers te droomen of als dwepers te dwepen of als veelpraters in uw woorden zonder eind te zijn.

Neen, hij heeft u aangesteld, om een werk te werken, om iets te doen, om iets uit te richten; niet om toeschouwers en nietsdoeners te zijn, maar om te *dienen*, om dienstknechten en dienstmaagden in het huis van uw God te zijn.

En daarom vertrouwt Hij u talenten toe.

Hoevele doet er niet toe. Dat is zeer onderscheiden. Met zijn vrijmacht hoopte Hij de talenten bij den één op, en zond den ander bijna ledig heen. Maar ook wie het minste ontving, ontving toch iets. Altoos minstens één talent. En een talent is een Grieksche naam voor een schat van altoos hooge waarde. Een talent gold ook naar de laagste berekening nog altoos omstreeks zeshonderd gulden. Weshalve niemand recht heeft, om als de Heere van één talent bij den minst bedeelde spreekt, dit ééne talent derwijs gering te schatten, dat het puur met niets gelijk zou staan.

— —

En wat is er nu onverantwoordelijker dan dat juist deze kleine schatbewaarders hun roeping in de kerk zoo weinig verstaan?

Gelijk in de natuur, die God schiep, is het ook in zijn kerk die Hij uitverkoor, de schaarsch bedeelden zijn de meest talrijke, en tegen tien personen met *vijf* of dertig met *drie* talenten, zijn er stellig tienmaal dertig aan wie slechts één talent wierd toebetrouwd.

En nu, acht ge, dat dit minder beteekenen zou, en dat teloorgaan van deze enkele talenten er minder toe doen zou? Maar tel het na, en overtuig u van het tegendeel. Die tien hebben saam slechts vijftig, die dertig slechts negentig, saam dus honderd veertig talenten, terwijl de houders van het enkele talent, om hun meerder aantal, saam alleen drie honderd talenten bezitten.

Denk dus eens na wat onmetelijke schade er aan Christus' kerk wordt toegebracht, doordien juist die bewaarders van het *enkele* talent vaak zoo traag en loom zijn en hun talent stil in de aarde verbergen.

O, Het baat niet en het bouwt de kerk niet, of al die enkele rijkbedeelden met hun vijf talenten dubbel woekeren. Het leven van uw kerk en van uw kring verarmt, zoo de broeders en zusters van het *enkele* talent in werkeloosheid voortspelen, en hun talent in de aarde verborgen blijft.

Uit enkel officieren vormt ge geen leger, zoo de gewone soldaten bij hun haardsteden blijven. Met enkel architecten bouwt ge geen paleis, zoo de man die de truffel hanteert den steiger niet op wil.

En zoo ook in Christus' kerk komt ge er niet, enkel door predikers en profeten en herauten en voorgangers, neen, er moet ook machtig uitbreken de stille woekering met de talenten van dienende liefde, van zoekende ontferming, van schuchtere nederigheid, van teeder mededoogen, van kalme zelfverloochening, van ongemerkt kruisdragen, van verborgen gebeden, en wat talloos tal van talenten de Heere, min chitterend, maar toch van het eelste goud, aan zijn dienstmaagden en dienstknechten heeft toevertrouwd.

O, Blijf toch niet van verre staan.

Leef niet als de spin alleen voor uzelven, maar puur honig als de bij, om voor anderen het zoet te vergaderen.

De dienst des Heeren is zoo wegsleepend heerlijk, maar wie zijn talent in de aarde begraaft, verspeelt zijn heerlijkheid.

En daarom mocht het uwe begraven zijn, graaf het nog heden op en begin er het woekeren mede.

Maranatha!

KUYPER.

Amsterdam 27 Januari.

De Algemeene Synodale Commissie van het Ned. Herv. Genootschap schijnt ontdekt te hebben, dat de heeren Dr. Kuyper en Dr. Rutgers toch nog met verborgen vezelen aan haar hiërarchisch maaksel verbonden waren.

Althans in den loop dezer week ontvingen beiden dit stuk in afschrift:

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk, overeenkomstig Art. 70, 1° van het Algemeen Reglement, door de Algemeene Synode daartoe gemachtigd;

Ontvangen hebbende afschrift eener Uitspraak van het Provinciaal Kerkbestuur van *Noord-Holland* d.d. 29 Maart 1115, waarbij de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers, ontzette ouderlingen van de Nederduitsche Hervormde Gemeente te *Amsterdam*, opnieuw schuldig worden verklaard aan verstoring van orde en rust, en ontzet uit het lidmaatschap der Nederlandsche Hervormde Kerk, welke uitspraak de geldigheid eener eindbeslissing heeft verkregen;

In kennis gesteld met een adres aan Z. M. den Koning van zich noemende »Opzieners en Armverzorgers der Gemeente onzes Heeren Jesu Christi te *Amsterdam*", d d. 18 December 1886, waarin zij verklaren, dat »de Kerkeraad, op wien de Algemeene Synode kerkelijke proscriptie heeft toegepast, besloten heeft in de vervulling van zijn taak voort te varen" en, »krachtens zijne oorspronkelijke, hem nimmer ontnomene bevoegdheid, zijn plaatselijk Kerkgenootschap opnieuw te regelen en daartoe voor wat onze Kerk aangaat, aan de sinds 1816 feitelijk hier toegepaste Kerkenorde alle verbindende kracht te ontnemen, en alzoo voor zijne Kerk, die alzoo hiermede den naam van Nederduitsche Hervormde Gemeente aflegt, en den naam van Nederduitsche Gereformeerde Kerk weer aanneemt, opnieuw in te voeren de bepalingen, die in haar belijdenis geworteld en historisch uit haar eigen leven ontwikkeld waren en tot 1816 hier golden, bepalingen, die te vinden zijn in het Groot Placcaatboek, deel III fol. 464 en dat wel, behoudens eenige, door den veranderden staatkundigen toestand vanzelf ontstane wijzigingen";

Overwegende, dat uit de feiten, in genoemde Uitspraak vermeld, en door de medewerking aan in genoemd adres vermeld besluit en door de uitvoering, daaraan gegeven, ten duidelijkste blijkt, dat genoemde Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers alle betrekking tot de Nederlandsche Hervormde Kerk vrijwillig hebben verbroken;

Gezien Art. 3 eerste gedeelte van het Algemeen Reglement;

Besluit te verklaren, dat de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers voornoemd ten duidelijkste getoond hebben, zich door woord en daad te hebben afgescheiden van de Nederlandsche Hervormde Kerk, en dat zij mitsdien, ook als leden, niet meer tot haar behooren;

Bepaalt, dat afschrift van dit Besluit zal gezonden worden aan de Heeren Dr. A. Kuyper en Dr. F. L. Rutgers te *Amsterdam*, aan den Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente te *Amsterdam*, aan het Classicaal Bestuur van *Amsterdam*, aan het Provinciaal Kerkbestuur van *Zuid-Holland*, aan den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, aan den Minister van Financiën, aan den Minister van Justitie, aan den Burgemeester van *Amsterdam*, en dat dit Besluit zal worden afgekondigd in het officieel orgaan der Nederlandsche Hervormde Kerk.

's-Gravenhage, 4 Januari 1888.

De Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsche Hervormde Kerk,

J. K. KOCH, *President.*
L. OVERMAN, *Secretaris.*

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk,
L. OVERMAN.

Pompeus genoeg!

Van dit nietszeggend blaadje papier gaat een afschrift aan allerlei hiërarchische besturen, en voorts aan den Minister van Staat en van Binnenlandsche Zaken; dan nog aan den Minister van Justitie; en dan nog aan den Minister van Financiën; en dan eindelijk nog aan den burgemeester van Amsterdam.

De Duitschers noemen zulk poeha maken met allerlei titels van autoriteiten: *Vornehmthuerei*. Een kostelijk maar onvertaalbaar woord. Onvertaalbaar, omdat ons goede Hollandsche volk in zijn fierder dagen steeds aan zulke laf heden bleef gespeend.

Daarvandaan komt het dan ook zeker dat de heeren leden der Synodale Commissie zich in hun titel- en hoogheidsmanie hier leelijk in de vingers snijden.

Immers ze hadden moeten zeggen: „Afschrift zal gezonden worden aan de Ministers van Binnenlandsche Zaken, Justitie en Financiën en aan den burgemeester van Amsterdam."

Maar zie, in den waan van nu eens heel precies en op de hoogte te zijn, lasschen ze er in: *Minister van Staat*, en vergalopeeren zich hiermeê danig.

Hun verzending toch geschiedt niet aan de personen der Ministers, maar aan hun drie departementen. En nu is wel de heer Heemskerk in zijn persoon tevens *Minister van Staat*, maar dit heeft niets met zijn departement van Binnenlandsche Zaken uitstaande. Hij blijft dat, al verhuist hij morgen naar Justitie. Hij blijft dat, al wordt hij minister af.

Zoodra Heemskerk *genoemd* wordt, kan dit er bij; waar zijn naam wegblijft, moet ook de titel wegblijven, tenzij niet een onderdaan, maar de Koning zelf spreekt.

Doch dit daargelaten, eilieve wat moet de burgemeester van Amsterdam met deze acte doen?

Moet hij als hoofd der politie op Dr. Kuyper en Dr. Rutgers toezicht houden, dat ze niet in 't geheim weer banden met de synodale kerk aanknoopen?

Moeten alle inspecteurs en brigadiers en agenten van politie voorlezing van deze acte hebben, om wel te verneimen, dat Dr. Kuyper en Dr. Rutgers niet meer van het genootschap zijn?

Och, dit stukske papier legt de Burgemeester evenals de Minister stillekens en ongelezen naast zich neer. Wat interesseeren hem ook die kerkelijke bullen?

En al het doel van deze „grootsprekerij" of „snorkerij", gelijk onze plompe vaderen dit noemden, heeft geen andere beduidenis, dan om zand aan de gemeente in de oogen te strooien en een indruk te maken, hoe deze synodale heeren een soort kerkelijke burgemeesters en half-kerkelijke ministers zijn, bij alle Staatsministers gezien en met den burgemeester van Amsterdam zelfs in aanraking.

Een man van ernst lacht om zooveel vertoon, waarachter zoo diepe geestelijke armoê zich poogt te verschuilen.

En was het stuk nu nog maar waar.

Maar ook dat is het niet eens.

Want wel hebben de synodale heeren hier volmaakt gelijk in, dat Dr. Kuyper en Dr. Rutgers met geen enkel bandje of vezeltje meer vastzitten aan het Nederlandsch Hervormd Genootschap; maar onwaar is:

1°. dat zij hiervan zijn afgeraakt door een daad hunnerzijds; en waarheid is, dat de kerkeraad van Amsterdam op den 16den December 1886 de kerk van Amsterdam losmaakte van de Synode, en dat toen derhalve ook Dr. Kuyper en Dr. Rutgers er los van raakten. Als een schip van den wal is losgemaakt, zijn van dien wal ook los alle opvarenden en alle passagiers; en

2°. is het onwaar dat de Synodale Commissie nu nog een afzonderlijke losmaking als leden kan constateeren, daar alle band reeds op 16 December 1886 had opgehouden te bestaan, en men wat eens los is, niet meer afknippen noch lossnijden kan.

Het ergerlijkst echter ook in dit stuk is de volkomene afwezigheid van elk besef zelfs van het: „Verstrooi niet, maar vergader!"

Er spreekt hier geen kerk, er spreken geen herders. Er spreken hier nog minder dan conducteurs van een trein, die bij aankomst in het station de kaartjes opvragen en u, zonder eenig besef zelfs van ontferming, laten gaan gelijk ge gekomen zijt; in hun schik dat ze van u af zijn en naar bed kunnen!

Ook in Hilversum buigt zich de kerkeraad tot ons leedwezen steeds dieper onder de synodale hiërarchie.

Eertijds wierd ook daar iets gevoeld van het ergerlijke dat er stak in het schriklijk feit, om aan het hoofd van een Christelijk kerkgenootschap een man als voorzitter der Synode te zien zitten, die den Christus loochende.

Iets gevoelt voor het stuitende feit, om op tal van kansels de waarheid te hooren smaden in steê van te prediken.

Iets beseft van den plicht der geloovigen en vooral van ambtsdragers, om niet te zwijgen en niet in te houden, maar te roepen al den dag en al den nacht over de breuke van Sion.

Ploos van Amstel en Klaarhamer hadden hun woord voor de conscientie der broederen laten liggen.

Ze konden niet zeggen dat ze het niet wisten.

Het was hun aangezegd, en hun eigen conscientie had er een Amen op uitgesproken.

Daarom beriepen ze ook Ds. Dijkstra.

Ze wilden een man, die, nu het er op aankwam, hen zou aanvoeren en voorgaan in den strijd.

Een man die *volbloed* was. Geen verkapt synodalist. En zulk een betrouwbaar leider waanden ze in Dijkstra gevonden te hebben.

Ja ze konden niet anders denken, of hun keuze was wel gevestigd, toen Dijkstra zelf zijn brieven tegen Vos drukken liet, en daarin van zich afbeet dat het een aard had.

Thans, naar Hilversum gekomen, echter maakt Dijkstra uitstapjes naar Amsterdam en wandelt met Vos door de Kalverstraat. Dijkstra is in een jaar, onzelfstandig als hij is, geheel ingepakt. Hij is nu erger dan Vos toen was. Geen toon en geen hart meer voor zijn vroegere medestanders. Eer hun vervolger en hun vijand.

Zoover gaat dit thans, dat hij den kerkeraad zelfs overhaalt om bepaalde *onwaarheden* te constateeren.

Ziehier het bewijs:

Onder dagteekening van 29 Dec. 1887 zond de heer J. L. Jaspers, diaken te Hilversum, dit schrijven aan den kerkeraad in:

Weleerw. Heer en Broeder!

Tot mijn leedwezen is mij in de laatste kerkeraadsvergaderingen en in de onderhandelingen met de geloovigen, die hun request onlangs bij ons indienden, met volkomen duidelijkheid gebleken, dat gij en de andere ambtsdragers weigerachtig zijt en blijft, om naar roeping en plicht de ongoddelijke banden af te werpen, waarmede ook onze kerk sints nu ruim 70 jaren gebonden ligt.

Tengevolge daarvan heb ik na rijpe overweging besloten, u te melden, dat ik niet meer met u kan vergaderen en dus de samenkomsten van de broederen niet meer voor eene kerkeraadsvergadering kan houden.

Ik wensch onder biddend opzien tot God, niet mijn ambt te verlaten, maar integendeel getrouwer dan duaver, volgens mijn ambt, het goede voor de gemeente Gods alhier te zoeken.

Van harte hoop ik, dat ook uw oog daarvoor nog eens geopend en uw hart daartoe bereidwillig worde en wij alzoo weer bijeenkomen kunnen.

Mag ik u vriendelijk vragen, van dit schrijven ook aan de andere broeders mededeeling te doen?

Hoogachtend enz.

J. L. JASPERS.

Hilversum, 29 December 1887.

Hier staat dus zoo duidelijk mogelijk in: „dat hij (Jaspers) zijn ambt *niet* nederlegt en *niet* verlaat, maar het nog trouwer dan vroeger hoopt te bedienen."

En wat antwoord zendt Ds. Dijkstra hem nu onder dagteekening van 6 Januari 1888, namens den kerkeraad?

Lees het hier:

Weledele Heer!

In uw schrijven van 29 Dec. ll. aan den voorzitter van den kerkeraad der Herv. Gemeente alhier, met verzoek om dat schrijven aan de andere kerkeraadsleden mede te deelen, zegt u o. a., dat gij na rijpe overweging besloten hebt, hem te melden, dat gij niet meer met genoemden kerkeraad kunt vergaderen en ook de samenkomsten der broederen niet meer voor kerkeraadsvergaderingen kunt houden.

Naar aanleiding hiervan zijn twee kerkeraadsleden tot u gegaan, om te trachten u in den geest der liefde terecht te wijzen, en bij u te bewerken, dat gij genoemd besluit zoudt intrekken, doch zonder het gewenschte gevolg. Integendeel hebt gij nadrukkelijk verklaard, dat gij bij uw besluit zoudt blijven. Hierbij gevoegd de omstandigheid, dat gij de openbare godsdienstoefeningen steeds verzuimt bij te wonen, de inzameling der gaven voor de armen verzaakt en u met de verzorging der armen niet bemoeit, maar veeleer de armen zoekt te benadeelen, door te trachten, dat de menschen uit de kerk gehouden worden. Immers, op dezelfde uren, op welke wij samenkomen, worden mede door uwe bemoeiing elders samenkomsten georganiseerd en gehouden, en door u òf geheel òf gedeeltelijk geleid, welke gezegd doel beoogen.

Tengevolge van een en ander merkt de kerkeraad uw boven aangehaald schrijven wel en deugdelijk aan als een feitelijke nederlegging uwer betrekking als diaken bij deze gemeente en bericht u tevens, dat in uwe plaats een ander is benoemd.

Namens den kerkeraad der Herv. Gem.,
S. DIJKSTRA, *h. t. p. v. s.*

Alzoo: Jaspers schrijft uitdrukkelijk: „*Ik leg mijn ambt niet neer*", en de heer Ds. Dijkstra antwoordt: „De kerkeraad beschouwt u als feitelijk uw ambt nedergelegd hebbende."

Hier is alzoo én onrecht én onwaarheid.

Op zijn hiërarchisch standpunt had Ds. Dijkstra kunnen voorstellen Jaspers *af te zetten*.

Maar neen, dat wil hij niet.

Er moet eenvoudig verklaard dat hij *zijn ambt neerlet*.

Dat spaart opspraak.

En. . . . dit weet Dijkstra vooruit, Jaspers appelleert toch niet.

Hij kan dus schrijven wat hij wil.

Er komt in *De Vrije Kerk* van deze maand nóg een stuk in zake de Doopsquaestie voor, dat zeer de aandacht verdient, ook al kunnen we ons voorshands niet met *al* zijn conclusiën vereenigen.

Het is van de haad van Ds. F. M. ter Hoor, predikant te Oud-Alblas, en draagt ten titel: „De kerkelijke tucht bij dooplidmaten," juist hetzelfde thema als ook wij onlangs ter sprake brachten.

Ook Ds. Ter Hoor ziet in, dat de toestand niet blijven kan voor wat die is.

Nu almeer honderden, die den Doop ontvingen, op later leeftijd geen de minste neiging gevoelen om den toegang naar het sacrament des Avondmaals te zoeken, en zoolang zij dien weg niet zochten, zich beschouwen, als vrij om te leven gelijk hun goeddunkt en staande buiten het bereik van de kerkelijke tucht, wordt almeer een misstand geboren, die onhoudbaar is.

Niet alleen toch dat alzoo de kerkelijke tucht ontaardt in haar karakter; de kerkeraad zijn autoriteit inboet; en het sacrament in discrediet komt; maar ook wordt ongemerkt heel de belijdenis der waarheid door zulk een misstand van haar vaste fundament afgeschoven.

Men wordt én individualistisch én pelagiaansch beide, waar toch Christus' kerk juist zoo sterk mogelijk en principieel tegen individualisme en pelagianisme overstaat.

Ook wij schreven daarover onlangs, dat à Lasco's voorbeeld o. i. ook ten onzent navolging verdiende, en dat ten leste afsnijding van de gemeenschap het eenig beproefde middel was, om de kerk van Christus tegen gelijkvormigheid met de wereld te bewaren.

Nu komt echter Ds. Ter Hoor met heel andere voorslagen, en daaronder b. v. deze twee: 1°. dat men aan booze doopleden de catechisatie weigeren zal, en 2°. dat men hun kinderen niet zal doopen.

Is dit nu, zoo vragen we, juist gezien?

Over het laatste kan nauwelijks geschil bestaan: Ge doopt *als kerk*, en onthoudt dus aan een kind den Doop niet, ook al heeft zijn vader of moeder iets misdreven. Maar ook bij den Doop optreden kan een vader of moeder niet, zoolang ze geen toegang tot het heilige Avondmaal hebben, want én het komen bij den Doop én het komen tot het heilige Avondmaal is *beide een belijden in het midden der gemeente*. Die het dus bij het heilig Avondmaal niet kan, kan het ook niet bij den heiligen Doop. Een verband dat ook Ds. Ter Hoor zeer juist inzag. Zulk een zal dus den Doop erlangen voor zijn kind, mar onder getuigen. Zelfs het kind van een »gebannene", op wien de ban is toegepast, mag niet van den Doop geweerd, hoeveel minder het kind van een niet-belijdend Dooplid.

Hierover kan, dunkt ons, tusschen den geachten schrijver en ons geen geschil bestaan.

Maar moeilijker staat het met zijn tweeden voorslag: „*Wering van de catechisatie!*"

Ds. Ter Hoor bedoelt natuurlijk niet, dat hij feitelijk geweerd zou worden zoo hij komen wilde, maar dat de kerk hem openlijk veroordeelen zou, en hem het recht op de catechisatie ontzeggen, *tot hij dit aanzocht;* om alsdan het vonnis op te heffen.

Toch komt ons dit bedenkelijk voor.

De overtreders die van het heilig Avondmaal geweerd wierden, wierden toch onder de tucht van het Woord gehouden. Dat *moet* ook. Want *afsnijding* bedoelt *weeropneming*. Her is niet: „*Nu ben ik van u af*"; maar veeleer: „*Wanneer* en *hoe krijg ik u terug?*"

Een afgesnedene blijft *gedoopt*, en onder het oordeel van zijn *belijdenis*, en moet daarom getrokken. Getrokken door den gebede, en door het Woord.

Hij *is* geen heiden, maar *als* een heiden en tollenaar zal hij *u* zijn.

Maar nu, zie hoe de Heere Jezus met heidenen en tollenaren handelt.

Hij *bewerkt* ze juist met het Woord, en *onthoudt* hun het Woord nimmer, ook al maant hij om de perelen niet voor de zwijnen te werpen.

Buitendien het gaat ook logisch niet op.

De fout van zulk een persoon is, dat hij niet het heilig Avondmaal zoekt en daarvan geen belijdenis in de gemeente doet.

En zie, terwijl dit nu zijn zonde is, en catechisatiebezoek het geboden middel is, om die zonde uit te wisschen, ga ik om die *zonde* iemand den toegang tot de catechisatie ontzeggen!

Waarlijk, dit kan, en dit gaat niet.

Ge loopt in een vuil en slordig gewaad; u wasschen en reinigen is het middel om deze fout te ontgaan; en als straf voor uw onreinheid sluit ik nu het water en de zeep voor u weg.

Ds. Ter Hoor zal het zelf met ons eens zijn, dat, al bedoelt hij het feitelijk ook geheel anders, dit toch logisch als vorm van tucht niet wel denkbaar is.

Gelijk hij zelf erkent, gaat hij hierin dan ook geheel tegen Voetius in.

Voetius wilde zelfs ternauwernood eenige tucht voor *Doopleden*.

En al staan we nu geheel aan Ds. Ter Hoors zijde, waar hij dit van Voetius te absoluut gesproken vindt, toch gaat hij zelf, dunkt ons, wel weer iets te ver van Voetius af.

Ligt niet een juister beslissing in het kader van deze gegevens:

1°. Van een gedoopt kind weet God alleen, maar geen mensch, of het waarlijk een lid des lichaams van Christus is.

2°. Of dit metterdaad het geval is, blijkt voor het gedoopte kind zelf eerst, als hij de verzekering van den Heiligen Geest ontvangt, en te zijnen opzichte voor anderen niet dan in de eeuwigheid op onfeilbare wijze.

3°. Vatte men nu de toetreding tot het heilig Avondmaal op als de persoonlijke belijdenis, dat men het zegel van den Heiligen Geest ontvangen heeft, dan konden alleen zij „belijdenis" doen, die *weten* dat zij uit den dood overgezet zijn in het leven.

4°. Dit echter is nooit het standpunt der Gereformeerde kerk geweest, die evenmin bij het heilig Avondmaal als bij den heiligen Doop het uitgangspunt zocht in de *persoonlijke verzekering*, maar eischte, dat een iegelijk in den *weg der gehoorzaamheid* zich zou stellen onder de genademiddelen.

5°. Dit verzwaart ongetwijfeld voor de niet-verkorenen het oordeel, maar dit grijpt evenzoo bij de bediening des Woords en des heiligen Doops als bij het heilig Avondmaal plaats.

6°. De rechtmatigheid van dit inzicht steunde steeds daarop, dat niet ons *besef* van het werk Gods, maar het werk Gods *zelf* hier grond van recht en plicht is.

Gelijk een boom of plant, niet eerst als de vrucht er is, als boom of plant van haar soort erkend wordt, maar de kennis van den hovenier, nog eer de vrucht zich teekent, hier de zaak uitmaakt, zoo ook is het hier.

Wie op de vrucht wachten wil, kan noch Doop noch Avondmaal houden, want vaak bekeert God de Heere iemand eerst in het sterfuur.

En bovendien *beseffen* kunnen missen.

Daar ligt geen grond in.

En 5°. hiermee overeenkomstig nu, zal dunkt ons het streven moeten zijn *a.* om den toegang tot het heilig Avondmaal weer als oudtijds te vervroegen; *b.* het toetreden tot het heilig Avondmaal en het vooraf doen van belijdenis als plicht der gehoorzaamheid te eischen; *c.* bij verzuim de ouderen onder tucht te stellen, zoo het aan hen ligt, of te steunen waar ze goed willen; *d.* zoodra de leeftijd (b. v. van 16—18 jaar) waarin men behoorde toe te treden, voorbij is, zonder dat men het deed, als kerkeraad zulke personen rechtstreeks in behandeling te nemen; en *e.* zoo zij volstandig blijven weigeren, hen af te snijden.

Dit alles echter onder een consequent en principieel bestrijden van de pelagiaansch-individualistische opvatting, die thans veelal de materie van het heilig Avondmaal beheerscht.

Wat een kerkeraad *formeel* doet, baat niets. Er moet *zedelijke* kracht zijn, om het te *kunnen*.

Ook de grijze Elout van Soeterwoude heeft in zake de gedaantewisseling van de *Ned. Ev. Prot. Vereeniging* zich thans in *De Boodschapper* laten hooren.

We lezen daar dit:

Geeerde redacteur!

Baron K. T. van Lynden's stuk over de *Nederlandsche Evangelisch Protestantsche Vereeniging*, in no. 50 van *De Boodschapper* opgenomen, en houdende bovenal beklag over eene niet vooraf bekend gemaakte en niet aan stemming onderworpen gewichtige wijziging der